

Received/ Makale Geliş 20.03.2023
Published / Yayınlanma 31.05.2023
Volume/ Cilt (Issue/ Sayı) 7 (30)
ss / pp 400-409

<http://dx.doi.org/10.37242/pejoss.4391>
Research Article / Araştırma Makalesi
ISSN: 2687-5640
pejoss.editor@gmail.com

Dr. Mehmet TATAR
<https://orcid.org/0000-0002-4193-194X>
İŞKUR, Isparta / TÜRKİYE

İŞSİZLİK İLE MÜCADELEDE DANIŞMANLIK FAALİYETLERİNİN ÖNEMİ: İŞKUR ÖRNEĞİ

THE IMPORTANCE OF CONSULTING ACTIVITIES IN FIGHTING UNEMPLOYMENT: THE CASE OF İŞKUR

ÖZET

İş aramak bir süreci kapsamaktadır. Bu süreç ne kadar uzun sürerse işsiz birey üzerindeki olumsuz etkisi de o kadar fazla olacaktır. İş arama sürecinin kısa sürmesi ve birey üzerindeki olumsuz etkisinin azalması açısından danışmanlık faaliyetleri önem arz etmektedir. İşgücü piyasasında iş arayanların, işverenlerin, öğrencilerin sağlıklı ve güvenilir bir bilgiye ulaşmalarını sağlayan danışmanlık faaliyetlerinin geliştirilmesi işsizliği azaltacak ve istihdama katkı sağlayacaktır. Bu çalışmanın temel amacı, işsizlikle mücadelede (Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü) İŞKUR'un danışmanlık faaliyetlerinin önemini ortaya koymaktır. Danışmanlık faaliyetleri, İŞKUR'da istihdam edilen iş ve meslek danışmanları tarafından yürütülmektedir. Bu çalışma, "Danışmanlık faaliyetleri kapsamında ne tür hizmetler sunulmaktadır?" sorusuna cevap niteliği taşımaktadır. Bu çalışmada, danışmanlık faaliyetlerine ilişkin İŞKUR verileri kullanılmıştır. Ayrıca, güncel bir sorun olan işsizlik ile mücadelede İŞKUR'un danışmanlık hizmetlerini daha etkin hale getirmek amacıyla geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Anahtar kelimeler: Türkiye, İşsizlik, İş Danışmanlığı, İŞKUR.

ABSTRACT

Looking for a job is a process. The longer this process takes, the greater the negative impact on the unemployed individual. Counseling activities are important in terms of shortening the job search process and reducing its negative impact on the individual. The development of consultancy activities that enable job seekers, employers and students to reach healthy and reliable information in the labor market will reduce unemployment and contribute to employment. The main purpose of this study is to reveal the importance of consultancy activities of İŞKUR in the fight against unemployment. Counseling activities are carried out by job and vocational counselors employed by İŞKUR. This study focuses on "What kind of services are offered within the scope of consultancy activities?" is an answer to the question. In this study, İŞKUR data on consultancy activities were used. In addition, suggestions developed to make the consultancy services of İŞKUR more effective in the fight against unemployment, which is a current problem, are included.

Keywords: Turkey, Unemployment, Job Counseling, İŞKUR.

1. GİRİŞ

Günümüzde küreselleşme ve gelişen teknoloji işgücü piyasasının da değişimini zorunlu hale getirmiştir. Değişen ve gelişen işgücü piyasasında bireyin iş araması ve bulması zorlaşırken danışmanlık faaliyetleri giderek önem kazanmıştır. Bireyin tüm yaşamını etkileyen, geleceğini belirleyen meslek seçiminde ve iş bulma sürecinde doğru karar almasını sağlayan danışmanlık faaliyetleri sayesinde çalışma hayatında iş arayanların karşılaştıkları sorunlar çözüm bulurken işgücünün etkinliği sağlanmaktadır. Bu bağlamda, işgücü piyasasında emek arz ve talebinin doğru eşleşmesi, yeterli bilginin sağlanması, iş arama becerileri, iş ve meslek seçimi gibi sorunlar daha kolay çözülmektedir.

Koçak ve Akman (2011), çalışmalarında iş arama sürelerinin uzun olması halinde işsizleri olumsuz etkilediğini ve bu süreçte iş arayanların desteksiz kalmaları işsiz sayısını daha da arttırdığını ifade etmişler. İş arama sürecinde, iş arayanların iş bulmalarında ve işsizlik ile mücadelede iş danışmanlığının önemli katkılar sağladığını belirtmişler.

Bozkurt, Doğan & Karaeminoğulları (2013), çalışmalarında danışmanlık eğitimini almış kişilerin, işgücünde görülen farklılıklara ilişkin tutumları, empati becerileri ve görülen farklılıkların yönetimi konusundaki performanslarını araştırmışlar. Araştırmanın sonucunda, danışmanlık eğitimini alan kişilerin empati becerileri ile farklılıkların yönetimine ilişkin potansiyel performansları arasında ve farklılıklara ilişkin tutumları ile empati becerileri arasında pozitif yönde bir ilişkinin bulunduğunu ifade etmişler.

Emirgil, Aca & Işığışık (2014), çalışmalarında Bursa özelinde iş ve meslek danışmanlarının mesleğe ilişkin algılarını, temel sorun alanlarını ve gelecek ile ilgili beklentilerini tespit etmeye çalışmışlar. Danışmanlık mesleğini eğitilmiş ve uzun süreli genç işsizlerin tercih ettiklerini, meslekte fakülte ve bölüm farkının önemli olmadığını, alt yapı ve fiziki yetersizliklerin olduğunu, mesleki saygınlıklarının yüksek olması gerektiği beklentisini dile getirmişler.

Yıldız (2018), çalışmasında İŞKUR bünyesinde çalışan iş ve meslek danışmanlarının meslekteki memnuniyet düzeyleri ve iş hayatında yaşadıkları problemleri tespit etmeye çalışmıştır. Çalışma koşulları açısından memnuniyetin tam anlamıyla sağlanamadığını ve sorunların giderilmesi halinde verimliliğin artacağını ifade etmiştir.

Seçer ve Çınar (2019), çalışmalarında iş ve meslek danışmanlarınca yapılan işin tanımlanması, danışmanların analiz edilmesi ve danışmanların niteliklerine göre benimsedikleri yaklaşımları ele alıp incelemişler. Yapılan çalışmanın sonucunda, danışmanlık hizmeti alan bireylerin işsizliği dışsal nedenlerden çok iş beğenmeme, vasıfsızlık, gerçek dışı beklentiler ve motivasyon eksikliği gibi içsel nedenlerden kaynaklandığını ifade etmişlerdir.

Korkmaz (2019), çalışmasında genç işsizliği ile mücadelede iş ve meslek danışmanlığının önemini vurgulamıştır. İşsiz gençlerin sunulan danışmanlık hizmetlerine bakış açılarını ve Türkiye’de söz konusu hizmetin hangi düzeyde sunulduğunu değerlendirmiştir. Yapılan çalışmada danışmanlık hizmetlerinden yararlanan gençlerin istihdam açısından başarılı olduklarını ifade etmiştir.

Bu çalışmanın temel amacı, işsizlikle mücadelede danışmanlık faaliyetlerinin etkinliğini, önemini vurgulamak, akademik çalışmalara ve güncel araştırmalara katkıda bulunmaktır. Ayrıca, iş arayanların, işverenlerin ve öğrencilerin danışmanlık hizmetlerinden faydalanmalarını ve işgücü piyasasında en kısa sürede hedeflerine ulaşabilmelerini sağlamaktır.

Türkiye’de danışmanlık faaliyetlerinin çalışma hayatına olan katkılarını inceleyen bu çalışmada İŞKUR verileri kullanılmıştır. Çalışmada veri toplama tekniklerinden literatür tarama yöntemi kullanılarak Türkiye’de danışmanlık faaliyetleri kapsamında sunulan hizmetlerin istihdama katkısı analiz edilmektedir. Çalışmada danışmanlık faaliyetleri hakkında genel bir bilgi verildikten sonra İŞKUR’un sunduğu iş ve meslek danışmanlığı hizmetlerine yer verilmiştir. Sonuç kısmında ise genel bir değerlendirme yapılarak çalışma hayatında güncel bir sorun olan işsizlik ile mücadelede İŞKUR’un danışmanlık hizmetlerini daha etkin hale getirmek amacıyla geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

2. DANIŞMANLIK FAALİYETLERİ

Günümüzde küreselleşme ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte danışmanlık faaliyetlerinin de önemi artmaktadır. Danışmanlık faaliyeti, bireyin ilgisini, bilgisini ve kişisel özelliklerini göz önünde bulundurarak uygun kararın verildiği bir süreci kapsamaktadır (Karagülle, 2007:8). Danışmanlık faaliyeti ile bireylerin kendilerini tanımalarına, ilgi ve yeteneklerinin farkına varmalarına yardımcı olunmaktadır. İyi bir danışmanlık hizmeti için danışman ve danışan arasında sağlıklı bir iletişimin olması ve danışmanın danışanı hakkında yeterli bir bilgiye sahip olması gerekir. Dolayısıyla, iş arayanlara, işverenlere ve öğrencilere bilgi ve becerisiyle çözüm odaklı yardım sunacak danışmanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Önceleri, bireyin iş ve meslek seçimi konusunda aile büyükleri ve yakın çevresi tarafından danışmanlık faaliyetleri sunulurken değişen ve gelişen dünyamızda bireysel ve toplumsal değişimle birlikte danışmanlık faaliyetleri de profesyonel kişilerce vermeye başlanmıştır. Bu kapsamda, değişik alanlarda konunun uzmanları tarafından danışmanlık hizmeti verilmektedir. Günümüzde eğitim, siyaset, spor ve çalışma hayatı gibi birçok alanda danışmanlar hizmet vermektedir. İşte bu danışmanlık hizmetlerinden biri de İŞKUR tarafından sunulan iş ve meslek danışmanlığıdır. Danışmanlık hizmeti, işsizlik ile mücadelede aktif istihdam tedbirlerinin en etkin olanıdır. Danışmanlık faaliyetinin temel amacı, danışanların işgücü piyasası ve meslekler hakkında bilgilenmelerini ve uygun bir meslek seçmelerini sağlamaktır (Özer, 2019: 9).

2.1. Danışman ve Danışan

Danışman, bir konuya hâkim olan ve konuyla ilgili bilgisine başvuru alan uygun iş veya meslek seçimi konusunda iş arayanlara yol gösteren uzman kişidir (Özer, 2019: 8). Danışman, iş arayan, meslek seçmek isteyen, işini ve mesleğini değiştirmek veya geliştirmek isteyen bireylere ilgileri, yetenekleri ve kişisel özelliklerine uygun bir iş veya meslek seçiminde yardımcı olan, yol gösteren ve doğru karar almalarını sağlayan kişidir. İyi bir danışmanlık hizmeti için danışmanın, işgücü piyasasının güncel durumu ve ihtiyaçları hakkında bilgi sahibi olması, günlük açık işleri takip ve kontrol edebilmesi,

danışanı hakkında bilgi sahibi olması ve ihtiyaçlarını tespit edebilmesi, meslekler ve eğitim imkânları hakkında bilgi sahibi olması önemlidir. Danışan, iş veya meslek seçimi için danışmana başvuran kişi olarak tanımlanmaktadır (Karagülle, 2007:7). Diğer bir ifadeyle, iş bulma, meslek seçimi, iş veya meslek değiştirme, yeni meslek edinme ve geliştirme, işgücü piyasası gibi konularda gerekli yardım için bir danışmana başvuran kişidir.

2.2. Danışmanın Özellikleri

İyi bir danışmanlık hizmeti için bir danışmanın aşağıda yer alan kişilik özelliklerine ve yapısına sahip olması önem arz etmektedir.

Bir danışman;

- ✓ İşini sevmeli,
- ✓ Kendisi ve çevresi ile barışık olmalı,
- ✓ İyi bir dinleyici olmalı,
- ✓ Konuya hâkim olmalı,
- ✓ Gerekli bilgi ve beceriye sahip olmalıdır.
- ✓ Güncel mevzuatı takip edebilmeli, yorumlayabilmeli ve karşıya aktarabilmeli,
- ✓ Giyim kuşamı düzenli olmalı,
- ✓ Planlı ve programlı çalışmalı,
- ✓ Değişime açık ve hoşgörülü olmalı,
- ✓ Danışanını tanımaya çalışmalı (danışanın mesleği, tecrübesi, eğitimi, beklentileri vb.)
- ✓ Gerekli teknolojiyi kullanabilmeli,
- ✓ Problem çözme ve ikna kabiliyetine sahip olmalı,
- ✓ Temsil yeteneğine sahip olmalı,
- ✓ Çözüm odaklı olmalıdır (Ergün, 2023).

Sayılan bütün bu özellikler danışmanlık faaliyetlerini kolaylaştırırken aynı zamanda danışanların hedefledikleri iş veya mesleğe ulaşmalarına katkı sağlayacaktır.

3. İŞKUR'UN İŞ ve MESLEK DANIŞMANLIĞI HİZMETLERİ

Kamu istihdam kurumu olan İŞKUR, sunmuş olduğu hizmetler ile işsiz bireylerin istihdamını sağlayarak işsizlik ile mücadele etmektedir. Bu mücadelede etkin olarak kullandığı aktif istihdam politikası araçlarından en önemlisi iş ve meslek danışmanlığıdır. İş ve meslek danışmanlığı; iş arayanlara, işverenlere ve öğrencilere istihdam odaklı sunulan danışmanlık hizmetidir. İş ve meslek danışmanlığı faaliyeti kapsamında; öğrencilere meslek seçimi, iş arayanlara iş bulma, mesleki uyumu, mesleki becerileri geliştirme, meslek veya iş değiştirme konularında destek verilmektedir. İşverenlere işgücü piyasasına yönelik mevzuat doğrultusunda gerekli bilgilendirme yapılarak işgücü talepleri karşılanmaktadır. Danışmanlık hizmetleri kapsamında, öncelikle kişilerin özellikleri ile mesleklerin ve işin gerektirdiği nitelik ve şartlar karşılaştırılmaktadır. Daha sonra kişinin istek ve durumuna en uygun iş ve mesleği seçmesi, seçilen meslekle ilgili eğitim olanaklarından yararlanması, işe yerleştirilmesi, işe uyumu sağlanmaktadır. Bütün bunlar yapılırken oluşan sorunların çözümü konusunda bireye sistemli olarak yardım edilmektedir (İŞKUR Yıllık Faaliyet Raporu, 2022: 70).

İŞKUR'un sunduğu iş ve meslek danışmanlığı hizmetinin üç temel hedef kitlesi bulunmaktadır. Hedef kitlesini iş arayanlar, işverenler ve öğrenciler oluşturmaktadır. Danışmanlık faaliyeti; iş arayanların iş bulmalarına, işlerini ve mesleklerini değiştirmelerine, öğrencilerin meslek seçimi yapmalarına, mevzuat doğrultusunda işverenlerin bilgilendirilmesine, eleman teminine ve işgücü piyasasına yönelik taleplerin karşılanmasına sistemli bir şekilde desteğin verildiği bir hizmet sürecini ifade etmektedir.

85 milyon nüfusa sahip olan Türkiye'de 2022 yılında kamu istihdam kurumu İŞKUR'da çalışan 9.809 personelin 4.734'ü danışmanlık hizmeti vermektedir (Yıllık Faaliyet Raporu, 2022: 11-70). Bu personel ve İş ve Meslek Danışmanı (İMD) sayısının ülke nüfusuna etkin bir hizmet sunması bakımından yetersiz olduğu düşünülmektedir. 10 milyon nüfusa sahip olan ve işsizliğin en düşük düzeyde yaşandığı ülkelerden olan İsveç'te 2010 yılında kamu istihdam kurumunda çalışan 10.500 personelin 8000'i danışmanlık hizmeti vermekteydi. Türkiye'de ise kamu istihdam kurumu olan

İŞKUR'da görev yapan 3.974 personelin 393'ü danışmanlık hizmeti sunmaktaydı. İŞKUR bünyesinde farklı unvanlarda çalışan yaklaşık 400 personel tarafından yerine getirilen danışmanlık hizmetinin 2011 yılında İş ve Meslek Danışmanlığı Mesleki Yeterlilik Belgesi sahibi olan kişilerce profesyonel olarak verilmesine karar verilmiştir. Daha sonra kademeli olarak 2012-2013 yıllarında Türkiye İş Kurumu bünyesinde 4 bin iş ve meslek danışmanı istihdam edilerek danışmanlık hizmeti vermeye başlanmıştır (Özkan, 2011: 47).

İŞKUR'un iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri hem nicelik hem de nitelik olarak sürekli gelişim göstermektedir. Bu kapsamda sunulan hizmetleri daha etkin hale getirmek amacıyla iş ve meslek danışmanlığında branşlaşmaya gidilmiştir. İş arayan, işveren, meslek, engelli ve hükümlü danışmanlığı şeklinde hizmet sunulmaktadır. Danışmanlık hizmetiyle, iş arayanlar kendilerine uygun iş ve mesleği seçerek istihdamları kolaylaşmaktadır. İŞKUR tarafından yürütülen danışmanlık faaliyetleri yoluyla kuruma kayıtlı iş arayanlara ve işverenlere sonuç odaklı hizmetler sunulmaktadır.

Tablo 3.1'de İŞKUR tarafından sunulan iş ve meslek danışmanlığı hizmetlerine ilişkin faaliyetler yer almaktadır. Tabloda dikkat çeken nokta, 2012 yılında kurum bünyesinde istihdam edilen 4 bin iş ve meslek danışmanın göreve başlamasıyla birlikte verilen hizmetlerin aynı yıl içerisinde pik yapmasıdır. 2011 yılında 165.111 olan bireysel görüşme 2012 yılında 841.493'e, işyeri ziyareti 2011 yılında 70.505 iken 2012 yılında bu sayı 183.373'e, eğitim öğretim kurumu ziyareti ise 2011 yılında 589 iken bu sayı 2.090'a yükselmiştir. 2012 yılında artmaya başlayan ve giderek devam eden bu faaliyetler her yıl artışını sürdürmüştür. 2019 yılında işveren danışmanları tarafından 444.024 işyerine 728.657 ziyaret gerçekleştirilirken Covid-19 salgın sürecinin devam ettiği 2020 yılında ülke genelinde salgının bulaşma riskini azaltmak için çeşitli tedbirlerin alınması sonucu işyerlerinin kısmen veya tamamen kapalı olması işyeri ziyaretlerini kısıtlamıştır. Dolayısıyla, 2020 yılında 378.954 işyerine toplam 514.276 ziyaret yapılmıştır (İŞKUR Yıllık Faaliyet Raporu, 2020: 51).

2021 yılında işgücü piyasasında kısıtlamaların kısmen veya tamamen kaldırılmasıyla birlikte işyeri ziyaretleri de artmaya başlamıştır. 2021 yılında 634 bin 338 işyeri ziyareti yapılmıştır. 2022 yılında ise 3.139.242 kişiye bireysel görüşme hizmeti verilirken 493.077 kişi ile grup görüşmesi yapılmıştır. Ayrıca, 641.967 işyeri ve 20.219 eğitim-öğretim kurumu ziyaret edilmiştir. Danışmanlık hizmetlerinin daha aktif hale getirilmesiyle birlikte hem alınan açık iş hem de işe yerleştirme sayılarında gözle görülür bir artışın yaşandığı görülmektedir. İş ve meslek danışmanları, işgücü piyasasının önemli bir aktörüdür.

Tablo 3.1. İş ve Meslek Danışmanlığı Faaliyetleri

Yıllar	İş ve Meslek Danışmanlığı Bireysel Görüşmesi	İş ve Meslek Danışmanlığı Grup Görüşmesi (Kişi Sayısı)	İşyeri Ziyareti	Eğitim-Öğretim Kurumu Ziyareti	Alınan Açık İş	İşe Yerleştirme
2002	8.915	-	40.749	-	139.275	125.071
2003	2.983	-	16.379	-	129.258	65.398
2004	4.066	-	15.291	-	109.678	76.257
2005	1.645	-	20.610	-	113.827	81.685
2006	2.124	41.111	19.117	274	151.794	85.882
2007	2.605	176.690	40.379	542	186.922	111.375
2008	4.154	214.585	35.939	404	178.620	109.595
2009	6.853	288.503	33.978	680	165.890	118.278
2010	19.724	320.219	42.025	583	368.636	205.231
2011	165.111	320.122	70.505	589	660.623	363.672
2012	841.493	271.326	183.373	2.090	991.804	556.587
2013	1.632.850	661.72	376.654	13.536	1.481.196	671.578
2014	2.564.340	981.238	410.734	19.854	1.735.892	701.435
2015	3.378.949	1.081.977	474.911	21.884	2.043.256	889.640
2016	4.072.924	1.185.264	552.505	23.528	2.105.436	789.133
2017	4.276.025	1.144.573	601.202	22.146	2.691.257	1.057.249
2018	5.928.010	1.122.636	663.715	28.786	2.393.986	1.247.188
2019	7.057.356	831.554	728.657	17.525	2.152.048	1.490.276
2020	2.663.432	292.703	514.276	7.668	1.406.141	868.744
2021	2.421.114	242.265	634.338	5.860	1.923.951	1.292.534
2022	3.139.241	493.077	641.967	20.219	2.315.250	1.395.659

Kaynak: İŞKUR 2021 İstatistik Yıllığı; 2022 Yıllık Faaliyet raporu

Danışmanlık hizmetleri kapsamında, ortaöğretim kurumlarında, üniversitelerde, cezaevlerinde ve kadın sığınma evlerinde iş arama becerileri eğitimleri verilirken işsizlik ödeneği alanlara, sosyal yardımdan faydalananlara, denetimli serbestlik kapsamında yer alan kişilere, İŞKUR'a kayıtlı olan iş

arayanlara, İŞKUR'un düzenlediği kurslara katılanlara vb. gruplara da benzer eğitimler verilmektedir. 2022 yılında 118.210 kişi iş arama becerileri eğitiminden yararlanmışır. Bütün bu verilen danışmanlık hizmetleriyle kişilerin işgücü piyasasındaki etkinlikleri arttırılırken söz konusu kişilerin işgücü piyasasına girişleri kolaylaşmaktadır (İŞKUR Yıllık Faaliyet Raporu, 2022: 71).

2018 yılında iş ve meslek danışmanlığı sistemi yeniden yapılandırılmışır. Bu yapılanma ile danışmanların tek faaliyete ya da bireye değil çok sayıda işe ve bireye odaklanmaları hedeflenmiştir. 2018 yılında hayata geçirilen "Profil Temelli Danışmanlık Sistemi" ile iş ve meslek danışmanlarının branşlara ayrılarak hedef kitle odaklı danışmanlık hizmeti sunmalarını sağlamak amacıyla "İş Arayan Danışmanlığı", "İşveren Danışmanlığı", "Meslek Danışmanlığı", "İş Kulübü Liderliği" ve "Engelli İş Koçluğu" branşları oluşturulmuştur. Böylece, iş ve meslek danışmanlarının, İŞKUR'a kayıtlı tüm iş arayanlara, işverenlere, engellilere ve öğrencilere daha etkin hizmet verebilmeleri sağlanmışır. Branşların ve branşlaşmanın hayata geçmesi kurum içinde büyük bir kargaşayı ortadan kaldırmış ve görev tanımlarının da belirlenmesi ile danışmanlığın daha da profesyonel yapılmasına olanak sağlamıştır. Böylece, her danışman kendi görev alanında işini daha da profesyonel şekilde yaparken her işveren veya her iş arayan kendi danışmanını daha iyi tanımaktadır. Danışmanlık faaliyetleri kapsamında sunulan hizmetler istihdamı arttırırken işsizlik ile mücadelede önemli katkılar sağlamaktadır.

3.1. İş Arayan Danışmanlığı

İŞKUR, toplumun her kesimine hizmet vermektedir. İş arayan danışmanı, iş arayanlara ve işini değiştirmek isteyenlere bireysel veya grup halinde danışmanlık hizmeti vermektedir. Verilen bu hizmet ile bireylerin kendilerini tanımaları kişisel özelliklerinin farkına varmaları ve meslekler hakkında bilgi sahibi olmaları sağlanmaktadır. Böylece danışmanlık hizmetinden faydalanan danışman kendine uygun iş ve meslek seçimi konusunda daha kolay karar verebilmektedir. İş arayan danışmanı, iş arayanlara iş arama becerileri, özgeçmiş hazırlama, takdim mektubu, işveren beklentileri, iş olanakları vb. konularda bilgilendirme yapmaktadır (İŞKUR Yıllık Faaliyet Raporu, 2022: 73).

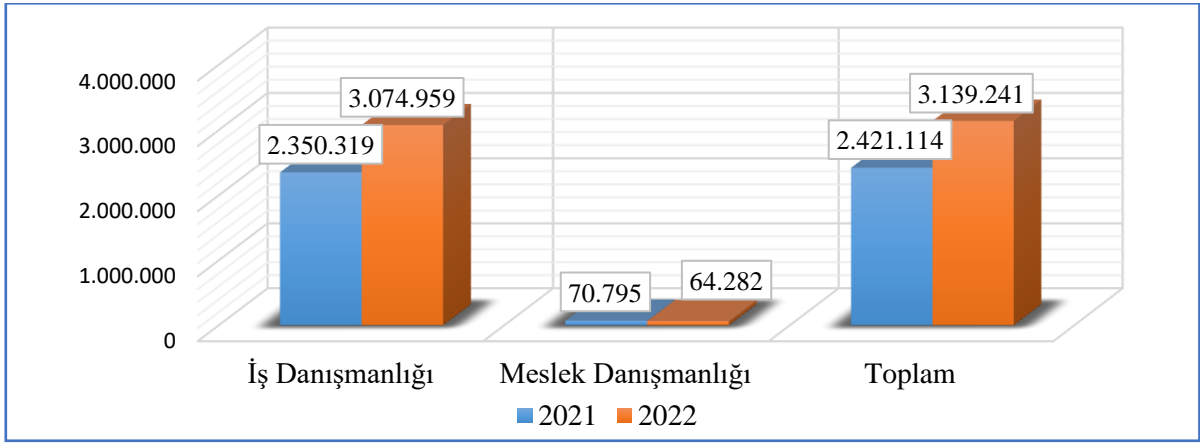
İş arayan danışmanlığı hizmeti ile iş arayan işsizlerin işgücü piyasasına girişleri ve daha kolay iş bulmaları sağlanmaktadır. Grafik 3.1'de görüldüğü üzere 2012 yılında 841,493 kişi bireysel görüşme hizmetinden yararlanırken bu sayı 2019 yılında pik yaparak 7.057,356 seviyesine çıkmıştır. Bireysel görüşme sayısında 2020 yılına kadar artış yönlü bir terendin yaşandığı görülmektedir. Ancak, Covid-19 salgın sürecinin etkin olduğu 2020 ve 2021 yıllarında bu sayının azaldığı ve 2022 yılında ise salgının etkisini yitirmesiyle birlikte bireysel danışmanlık hizmeti sayısal olarak artmaya başlamıştır.

2022	3.139.242
2021	2.421.114
2020	2.663.432
2019	7.057.356
2018	5.928.010
2017	4.276.025
2016	4.072.924
2015	3.378.949
2014	2.564.340
2013	1.632.850
2012	841.493

Grafik 3.1. Bireysel Görüşme Sayısı (2012-2022)

Kaynak: İŞKUR 11. Genel Kurul Raporu (Grafik, yazar tarafından çizilmiştir)

Grafik 3.2'de görüldüğü üzere, 2021 yılında 2.350,319 kişiye iş danışmanlığı ve 70,795 kişiye meslek danışmanlığı hizmeti verilirken 2022 yılında ise Covid-19 salgın sürecinin işgücü piyasası üzerindeki olumsuz etkisinin sona ermesiyle birlikte 3.074,959 kişiye iş danışmanlığı ve 64,282 kişiye meslek danışmanlığı hizmeti verilmiştir.

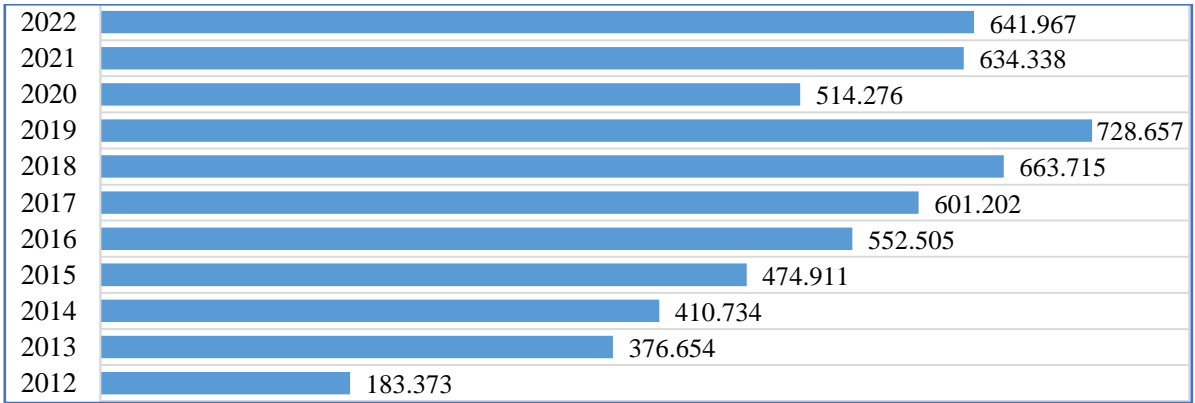

Grafik 3.2. İş Danışmanlığı ve Meslek Danışmanlığı Görüşme Sayısı (2021 – 2022)

Kaynak: İŞKUR 11. Genel Kurul Raporu (Grafik, yazar tarafından çizilmiştir)

3.2. İşveren Danışmanlığı

İŞKUR, işgücü piyasasının arz ve talep tarafını temsil eden tarafları buluşturma konusunda adeta bir köprü görevi üstlenmiştir. İşveren danışmanları kendi portföylerindeki işyerlerini bir plan dâhilinde ziyaret ederek veya kuruma gelen işverenlere kurum hizmetleri ve işgücü piyasası ile ilgili güncel gelişmeler hakkında bilgilendirmeler yapmaktadır. Bu kapsamda, istihdamı kalıcı kılmak ve desteklemek amacıyla işverenlere yönelik istihdam teşvikleri/destekleri hakkında bilgilendirmede bulunurken işverenin işgücü taleplerini karşılanmaktadır. Ayrıca, işverenlerin ihtiyaçları doğrultusunda gerekli meslekleri belirleyerek eğitim programlarından yararlanmalarını sağlamaktadır (İŞKUR Yıllık Faaliyet Raporu, 2022: 75). Grafik 3.3'te görüldüğü üzere 2012 yılında 183,373 işyeri ziyareti yapılırken bu sayı 2019 yılında zirve yaparak 728,657 olarak gerçekleşmiştir. İşyeri ziyaret sayısında 2020 yılına kadar artış yönlü bir terendin yaşandığı görülmektedir. Covid-19 salgın sürecinin etkin olduğu 2020 ve 2021 yıllarında bu sayının azaldığı ve 2022 yılında ise salgının işgücü piyasası üzerindeki olumsuz etkisini yitirmesiyle birlikte işyeri ziyareti sayısal olarak artmaya başlamıştır. 2022 yılında 641,967 işyeri ziyaret edilerek işverene danışmanlık hizmeti verilmiştir.

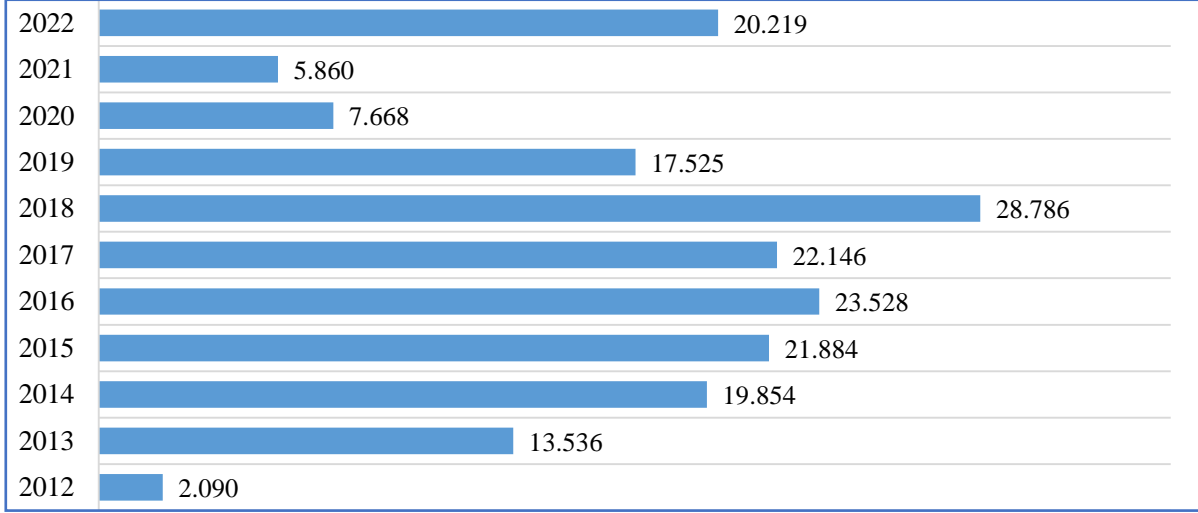
Grafik 3.3. İşyeri Ziyareti Sayısı (2012-2022)

Kaynak: İŞKUR 11. Genel Kurul Raporu (Grafik, yazar tarafından çizilmiştir)

3.3. Meslek Danışmanlığı

İŞKUR tarafından iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri kapsamında alan/dal seçimi yapacak öğrenciler ile kariyer planlaması aşamasındaki üniversite öğrencilerine yönelik; meslekleri ve eğitim olanaklarını tanıtmak ve mesleki yönelim konusunda daha ayrıntılı bilgilendirme yapmak amacıyla meslek danışmanlığı hizmeti sunulmaktadır. Bu kapsamda, iş ve meslek danışmanları eğitim-öğretim kurumu ziyaretleri gerçekleştirerek okul idarecileri ve rehber öğretmenlerle görüşmeler yapmakta, meslek danışmanlığı hizmetleri hakkında bilgiler vermekte ve öğrencilerin bu hizmetlerden yararlanabilmeleri için iş birliği yapılması konusunda çalışmalar yapmaktadır. Bu kapsamda, meslek seçiminin önemi, meslek seçiminde dikkat edilecek hususlar, meslekler ve mesleki eğitim olanakları hakkında bilgilendirme yapılmaktadır (iskur.gov.tr).

Grafik 3.4'te görüldüğü üzere 2012 yılında 2.090 okul ziyareti yapılırken bu sayı 2018 yılında zirve yaparak 28,786 olarak gerçekleşmiştir. Okul ziyaret sayısında 2020 yılına kadar iniş çıkışların yaşandığı görülmektedir. Ancak, Covid-19 salgın sürecinin etkin olduğu 2020 ve 2021 yıllarında bu sayının azaldığı ve 2022 yılında ise salgının işgücü piyasası üzerindeki olumsuz etkisini yitirmesiyle birlikte okul ziyareti sayısal olarak artmaya başlamıştır. 2022 yılında 20,219 okul ziyaret edilerek öğrencilere danışmanlık hizmeti verilmiştir.

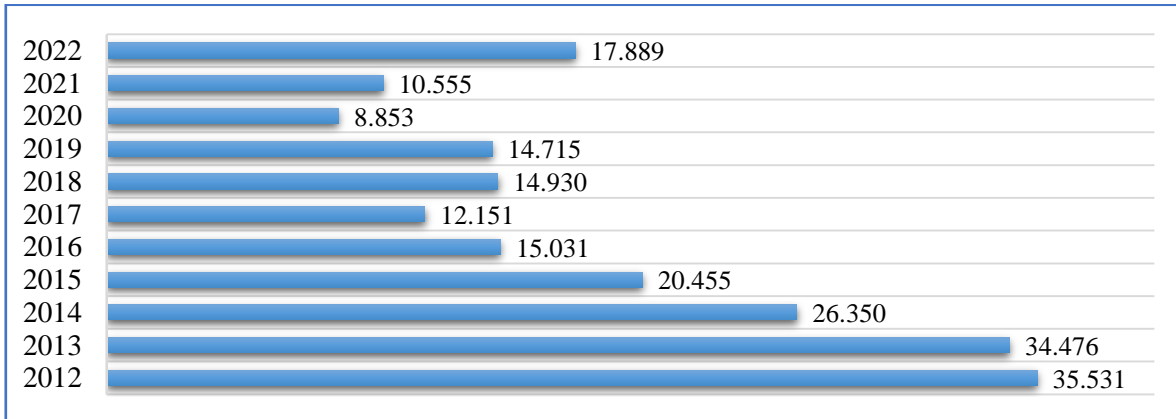
Grafik 3.4. Okul Ziyareti Sayısı (2012 – 2022)

Kaynak: İŞKUR 11. Genel Kurul Raporu (Grafik, yazar tarafından çizilmiştir)

3.4. Engelli İş Koçluğu

Engelli bireylere sunulan kurum hizmetlerini geliştirmek ve engellileri istihdama kazandırmak amacıyla 2018 yılında engelli iş koçluğu uygulaması başlatılmıştır. Böylece her engelli bireye bir iş koçu desteği sağlanmıştır. Bu hizmet kapsamında; engelli bireylere kamu ve özel sektörde yer alan açık işler konusunda bilgilendirme yapılırken işe yerleştirilmeleri sağlanmaktadır. Ayrıca, iş arama becerileri kazandırılmakta ve aktif işgücü programlarına yönlendirilerek istihdamları için kurumsal destek verilmektedir. İş koçluğu ile iş arayan engelli işsizlerin işgücü piyasasına girişleri ve daha kolay iş bulmaları sağlanmaktadır. Engelli bireylerin ihtiyaçları ve beklentileri göz önünde bulundurularak hizmet verilmektedir (iskur.gov.tr).

Grafik 3.5'te görüldüğü üzere 2012 yılında 35.531 engelli birey işe yerleştirilmiştir. 2020-2021 yıllarında yaşanan salgın nedeniyle engelli bireylerin işe yerleştirme sayısında azalma olduğu görülmektedir. 2020 yılında İŞKUR tarafından 8.853 engelli birey işe yerleştirilirken 2021 yılında 10.555 engelli kişi işe yerleştirilmiştir. Bu sayı 2022 yılında salgının etkisini yitirmesiyle birlikte 17.889 seviyesine çıkmıştır.

Grafik 3.5 Engelli İşe Yerleştirme Sayısı (2012-2022)

Kaynak: İŞKUR 11. Genel Kurul Raporu (Grafik, yazar tarafından çizilmiştir)

3.5. İş Kulüpleri

Kadınlar, gençler, engelliler, eski hükümlüler ve uzun süreli işsizler gibi dezavantajlı durumda bulunanlara yönelik yöntem ve motivasyon desteği sağlayan danışmanlık hizmetidir. İş kulüpleri, danışmanlık faaliyetlerine 2017 yılında başlamıştır. Belediyeler, üniversiteler, gençlik merkezleri, cezaevleri, denetimli serbestlik müdürlükleri, halk eğitim merkezleri, askeri birlikler ve sivil toplum kuruluşları gibi çeşitli kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yaparak faaliyet gösteren iş kulüpleri hedef kitleye daha fazla danışmanlık hizmeti vermektedir (İŞKUR 11. Genel Kurul Raporu, 2021: 67). İş ve meslek danışmanlığı kapsamında iş kulübü eğitimi ile katılımcılara “kendini tanıma, iş arama kanalları, özgeçmiş hazırlama, iş arama ağı kurma, mülakat teknikleri, meslek ve kişilik testleri, hedefleri belirleme, iş arama becerilerini geliştirme, iş görüşmesi öncesi ve sonrası dikkat edilmesi gereken konular hakkında bilgi verilmektedir. Bu eğitim, gençlerin işgücü piyasasında kendini ifade edebilmelerine ve istihdamlarına katkı sunmaktadır.

4. SONUÇ

İşsizlik ile mücadelede ve işgücünün istihdamına katkı sağlama konusunda önemli bir görevi üstlenen kamu istihdam kurumu İŞKUR, iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri ile binlerce işverene ve iş arayana istihdam konusunda katkı sunarken öğrencilere de meslek seçimi konusunda danışmanlık hizmeti vermektedir. Branşlaşmayla birlikte işgücü piyasasında iş arayanlara, işverenlere ve öğrencilere daha sistematik bir şekilde hizmet sunulmaya başlanmıştır. Branşlaşmanın istihdama etkisi olumlu yönde olmuştur. Güncel bir sorun olan işsizlik ile mücadelede İŞKUR'un danışmanlık hizmetlerini daha etkin hale getirmek amacıyla geliştirilen öneriler şöyle sıralanabilir:

1) İş ve meslek danışmanlığı kadrosu sayısal olarak artırılmalı ve nitelik itibarıyla geliştirilerek adeta bir aile hekimliği gibi hizmet vermelidir. İş ve Meslek Danışmanlarının kendi danışanlarını (işveren, iş arayan, öğrenci) yakından tanımaları sunulan hizmetin etkinliği açısından önem arz etmektedir. İş ve meslek danışmanlarının, kendi portföyünde yer alan danışanları ile sürekli iletişim halinde olmaları toplumun yaşam kalitesini ve refah seviyesini yükseltecek ve ülke kalkınmasına katkı sunacaktır. İŞKUR bünyesinde istihdam edilmek üzere alınacak iş ve meslek danışmanlarının, işverene, iş arayana ve öğrencilere hitap edebilecek, mesleğin gerekleri olan bilgiye, beceriye, tutum ve davranışlara sahip olan ve kurumu temsil edebilecek kabiliyetli kişilerden seçilmesi önem arz etmektedir. Bu nedenle İş ve Meslek Danışmanları, her bölümden değil, iktisadi ve idari bilimler bünyesinde yer alan bölümlerden(iktisat, çalışma ekonomisi ve endüstriyel ilişkiler, işletme, sosyal hizmetler) mezun veya sosyoloji, psikoloji, halkla ilişkiler gibi bölümlerden mezun adaylardan seçilmeleri daha faydalı olacaktır. Bu durumda danışmanlık hizmetleri daha etkin bir şekilde sunulacaktır.

2) Profil Temelli Danışmanlık Sistemi kapsamında iş arayan danışmanlığı, işveren danışmanlığı, meslek danışmanlığı, iş kulübü liderliği ve engelli iş koçluğu branşlarında görev alan iş ve meslek danışmanlarının görev dağılımlarında mezun oldukları lisans programlarının göz önünde bulundurulması daha etkin hizmet sunmalarını sağlayacaktır. Örneğin, iş arayan ve engelli iş koçluğu branşlarında psikoloji, sosyoloji, sosyal hizmetler ve halkla ilişkiler bölümlerinden mezun, işveren branşında iktisat, işletme, çalışma ekonomisi ve endüstriyel ilişkiler bölümlerinden mezun, meslek danışmanlığı için eğitim fakültesinden mezun olan danışmanların görevlendirilmeleri danışanlar açısından verimliliği arttıracak ve işsizlik ile mücadeleyi kolaylaştıracaktır.

3) Günümüzde e-ticaretin yaygınlaşmasıyla birlikte dijital beceriler de önem arz etmektedir. Dolayısıyla, dijitalleşmeyi ve teknolojiyi ön planda tutan çalışma hayatında işsizlik ile mücadelede danışmanlık hizmetlerini daha etkin kılmak amacıyla iş ve meslek danışmanlarının dijital becerilerini geliştirmek ve donanımlı hale getirmek istihdama katkı sunacaktır. İşsizlik ile mücadelede istihdamı destekleyen sosyal politikaların geliştirilmesinde işgücü piyasasında rol alan iş ve meslek danışmanlarının daha etkin olmaları sağlanmalıdır. Bu kapsamda iş ve meslek danışmanlarına iletişim becerilerinin kazandırılması ve iletişim araçlarının daha etkin kullanılması yönünde kurum içi uygulamalı eğitimlerin düzenlenmesi verimliliği arttıracaktır. Ayrıca, dünya genelinde yaşanan gelişmeleri takip edebilmek, mesleki kariyerlerini geliştirebilmek, nitelikli ve verimli bir danışmanlık faaliyeti için öncelikli olarak danışmanlık hizmetinin sunulacağı uygun bir fiziki mekânın, bilgisayar, yazıcı ve telefon gibi yeterli teknolojik desteğin yanı sıra yabancı dil eğitiminin sağlanması da önem arz etmektedir. Bütün bu imkânların sağlanması ile birlikte yeni beceriler, yeterlikler, motivasyon ve çalışma koşullarının iyileşmesi işsizlikle mücadeleye katkı sağlayacaktır.

4) İş ve meslek danışmanlarınca işgücü piyasasında meydana gelen değişimlerin takip edilmesi, güncel bilgi ve gerekli tecrübenin olması durumunda işsizlik ile mücadelede etkinliği arttıracaktır. İş arayanların ihtiyaç ve beklentileri göz önünde bulundurularak istihdamları sağlanırken kalıcı istihdam için bir izleme mekanizması geliştirilerek danışmanlık hizmetleri daha etkin hale getirilebilir. Böylece, aktif iş arayanların durumu takip edilerek işsizlik ile mücadele daha kolay hale gelecektir.

5) İş ve meslek danışmanlarının, işgücü piyasasının izlenmesi ve değerlendirilmesi, devletin işgücü piyasasına yönelik teşvik ve destekleri hakkında yeterli bilgi ve donanıma sahip olmaları işsizlik ile mücadelede olumlu katkılar sağlayacaktır. İşgücü piyasasında yer almak isteyen girişimcilere istihdam odaklı projelerin geliştirilmesi ve uygulanması konusunda işveren danışmanları tarafından devletin sunduğu teşvikler, kurs programları, işbaşı eğitim programları ve Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) prim destekleri gibi konularda gerekli bilgilendirmenin yapılması istihdama katkı sunacaktır.

6) İŞKUR, SGK, maliye, sağlık bakanlığı, adalet bakanlığı ve nüfus müdürlükleri arasında sistemsel olarak gerekli entegrasyonun sağlanması danışmanlık faaliyetleri kapsamındaki iş ve işlemlere katkı sağlayacaktır. Bu entegrasyonun sağlanmasıyla birlikte işgücü piyasasında istihdam takibi, adres değişiklikleri, engelli raporu, eski hükümlü bireylerin hükümlü belgesi ile ilgili iş ve işlevler kesintiye uğramadan daha hızlı ve kolayca çözülecektir. Dolayısıyla daha etkin bir danışmanlık hizmeti verilerek işsizlik ile mücadele edilecektir.

7) İş ve meslek danışmanları, iş arayanların, işverenlerin ve öğrencilerin ihtiyaçlarına ne ölçüde cevap verebildiklerini belli aralıklarla gözden geçirerek sunmuş oldukları hizmetlerin etkinliğini ölçmeli ve değerlendirme yapmaları gerekir. Hizmet sunumunda görülen aksaklıkları tespit ederek çözüm önerileri geliştirmeleri işsizlik ile mücadeleyi kolaylaştıracaktır.

8) Dezavantajlı grubunda yer alan engelli bireyleri ve eski hükümlüleri çalışma hayatına kazandırmak ve istihdamlarını sağlamak amacıyla ilgili danışmanlara işin uzmanları tarafından özel eğitimlerin verilerek donanımlı hale getirilmeleri işsizlik ile mücadelede katkı sunacaktır.

9) İşsizlik ile mücadelede önemli bir aktör olan iş ve meslek danışmanlığı mesleğinin kariyer meslek sınıfına dâhil edilmesi halinde danışmanların çalışma hayatındaki motivasyonlarını ve performanslarını arttıracak ve işsizlik ile mücadelede danışmanlık faaliyetlerini daha verimli ve etkin hale getirecektir.

KAYNAKÇA

- Bozkurt, S., Doğan, A. & Karaeminoğulları, A. (2013). An Investigation Of Job And Career Counseling Candidates From The Perspective of Diversity Management. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(4), 589-606.
- Emirgil, B. F., Aca, Z. & Işığışok, Ö. (2014). Türkiye’de İş ve Meslek Danışmanlığının Etkinliği: Sorun Alanları ve Beklentiler Bursa İşkur Örneği. *Çalışma ve Toplum*, 1(40), 139-162.
- Ergün, İ. (2023). <https://www.ilkerergun.com.tr/danismanlik/628>, Erişim: 02.02.2023
- Karagülle, B. (2007). *Türkiye’de İşsizliğe bir Çözüm Önerisi Olarak Türkiye İş Kurumu’nun İş Danışmanlığı Hizmetleri*. Uzmanlık Tezi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Koçak, O. ve Akman, A.C. (2011). İşsizlikle Mücadelede İş Danışmanlık Hizmetleri Ve Yalova Örneği. *The Journal of Industrial Relations and Human Resources*, 13(2), 133-154.
- Korkmaz, K. (2019). *Gençlerin Meslek ve İş Seçimleri Yolunda İŞKUR’daki İş ve Meslek Danışmanlarının Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Ankara.
- Özer, T. (2019). *Türkiyede İş ve Meslek Danışmanlığı Hizmetlerinin Etkinliği: Kocaeli İli Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Özkan, M.A. (2011). İŞKUR’un İş ve Meslek Danışmanlığı, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü *İstihdamda 3İ Dergisi*, (4), 46-49.
- Seçer, B. & Çınar, E. (2019). İş ve Meslek Danışmanlarının Bakış Açısından İşsizlik ve Danışmanlık. *Çalışma ve Toplum*, 2(61), 975-1004.
- Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü (İŞKUR) (2020). *İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu Faaliyet Raporu*. Ankara: Türkiye İş Kurumu.

- Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü (İŞKUR) (2021). *İstatistik Yıllığı*. Ankara: Türkiye İş Kurumu.
- Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü (İŞKUR) (2021). *Onbirinci Olağan Genel Kurul Çalışma Raporu*. Ankara: Türkiye İş Kurumu.
- Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü (İŞKUR) (2022). *İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu Faaliyet Raporu*. Ankara: Türkiye İş Kurumu.
- Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü (İŞKUR) (2023). <https://www.iskur.gov.tr/is-arayan/is-ve-meslek-danismanligi/meslek-danismanligi/> Erişim: 12.02.2023
- Yıldız, K. (2018). İş ve Meslek Danışmanlarının İş Problemleri ve Mesleki Memnuniyet Düzeyleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (30), 1319-1337.